

SOM-undersökningen i Göteborg 2016

Maria Solevid och Sofia Arkhede [SOM-rapport nr 2017:31]

Innehållsförteckning

1 SOM-undersökningen i Göteborg 2016	1
2 Bilden av Göteborg	3
3 Lokala medier	6
3.1 Intresse för nyheter	6
3.2 Konsumtion av lokala nyhetsmedier	6
4 Boende och boendeområde	8
5 Mellanmänsklig tillit	10
6 Demokrati och inflytande	13
6.2 Nöjd med demokratin	13
6.3 Förtroende för politiker	14
6.4 Bedömning av korruption	14
6.5 Partisympati	15
6.6 Politikerkännedom	16
6.7 Politiskt deltagande	18
7 Lokala politiska förslag	20
8 Uppsummering	23

1 SOM-undersökningen i Göteborg 2016

SOM-undersökningarna genomförs varje år sedan 1986 av SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Syftet med undersökningarna är att kartlägga svensk opinionsbildning och belysa hur svenska folkets vanor och attityder förändras över tid. Under hösten 2016 genomfördes SOM-undersökningen i Göteborg. Syftet med SOM-undersökningen i Göteborg är att följa utvecklingen i staden och bland stadens invånare fram till 400-års jubileet 2021.

SOM-institutet är en samverkan mellan två institutioner vid Göteborgs universitet: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) och Statsvetenskapliga institutionen. SOM-undersökningens rapportserie står för en betydande del av resultatredovisningen av SOM-undersökningarna. Resultat publiceras även i form av presentationer och djupare analyser i de återkommande forskarantologierna. Alla publikationer finns tillgängliga för nedladdning på SOM-institutets hemsida www.som.gu.se. En utförlig metoddokumentation från SOM-undersökningarna finns också tillgänglig på hemsidan.

SOM-undersökningen i Göteborg använde en undersökningsdesign som kallas blandad datainsamling (*mixed mode*) vilket innebär att data primärt samlades in via postenkäter, men respondenterna gavs även möjlighet att fylla i enkäten på internet.

Undersökningen skickades ut till ett systematiskt sannolikhetsurval av befolkningen i Göteborg. Urvalsramen innefattade alla svenska och utländska medborgare som har sin primära adress i Göteborg och som är mellan 16 och 85 år. År 2016 ingick 7 000 personer i det totala urvalet. Vidare delades undersökningen upp i två delurval på 5 000 respektive 2 000 personer. Den mindre urvalsgruppen erbjöds ett incitament i form av en trisslott. Syftet med upplägget var att undersöka vilka effekter introduktionen av incitament i SOM-undersökningarna hade på svarsfrekvens och datakvalitet. Resultaten redovisas i metoddokumentationen och i ytterligare rapporter tillgängliga på SOM-institutets hemsida. Formuläret innehöll 8,5 enkätsidor. Svaren samlades in mellan den 23 september 2016 och 16 december 2016. En stor andel av svaren inkom tidigt och 30 dagar in i fältperioden hade närmare 80 procent av de slutgiltiga svaren kommit in. Under fältperioden genomfördes en serie påminnelser via post och SMS.

Svarsfrekvens och representativitet

Av det ursprungliga urvalet på totalt 7 000 personer var det 3 463 personer som besvarade och skickade in formuläret vilket motsvarar en nettosvarsfrekvens på 52 procent¹. I det ordinarie urvalet blev svarsfrekvensen 50 procent och i urvalet som mottog incitament blev motsvarande siffra 57 procent. Att erbjuda incitament visade sig således höja svarsfrekvensen med omkring 7 procentenheter.

¹ I nettosvarsfrekvensen har det så kallade naturliga bortfallet definierats bort. Till det naturliga bortfallet förs personer som är fysiskt eller mentalt oförmögna att svara på enkäten, personer som är avlidna, bortresta under större delen av fältperioden, emigrerade, har språksvårigheter eller inte alls talar svenska. Sammanlagt 332 personer, motsvarande 4,7 procent, har räknats bort som naturligt bortfall.

Vilka som svarar och vilka som inte svarar på en frågeundersökning har betydelse för tolkningen av undersökningens resultat. Om en viss grupp är underrepresenterad och samma grupps svar tenderar att skilja sig från övrigas blir studiens resultat mindre giltiga för populationen som helhet. Trots att hälften av respondenterna inte svarar på enkäten är den demografiska representativiteten i svarsgruppen god i de flesta avseenden. Det var däremot en mindre andel av de yngre åldersgrupperna som svarade på SOM-undersökningen i Göteborg. Tidigare studier på effekten av minskande svarsfrekvens hos yngre visar att träffsäkerheten i attitydfrågor om politiska förslag och bedömningar av ekonomin är hög. Frågor där det existerar större generationskillnader, exempelvis nyhetskonsumtion, påverkas däremot något mer av att den yngre delen av befolkningen har en lägre representation i svarsunderlaget².

Procentskattningar och felmarginaler

SOM-undersökningarna bygger på ett slumpmässigt urval. Resultat från sådana urvalsundersökningar är alltid förknippade med en osäkerhet som kan uttryckas i form av en felmarginal. Med hjälp av en felmarginal går det att beräkna ett konfidensintervall kring till exempel en procentskattning. Vi kan förvänta oss att procenttalet för hela populationen befinner sig inom konfidensintervallet i 95 fall av 100 i en tänkt situation med många upprepade mätningar. Att vara medveten om felmarginalen gör att vi lättare undviker att dra slutsatser om förändringar eller gruppskillnader som enbart beror på slumpen. Tabellen nedan ger några exempel på hur stor felmarginalen är vid olika gruppstorlekar och procentskattningar.

Tabell 1 Lathund för procentskattningar vid olika gruppstorlekar (felmarginaler och procentenheter)

Skattning	100	200	400	800	1000	2000
50 procent	±9,8	±6,9	±4,9	±3,5	±3,1	±2,2
30 procent	±9,0	±6,4	±4,5	±3,2	±2,8	±2,0
10 procent	±5,9	±4,2	±2,9	±2,1	±1,9	±1,3
6 procent	±4,7	±3,3	±2,3	±1,6	±1,5	±1,0
2 procent	±2,7	±1,9	±1,4	±1,0	±0,9	±0,6

1.2 Om rapporten

Denna rapport bygger på data insamlade i SOM-undersökningen i Göteborg 2016. Syftet med rapporten är att ge en övergripande bild av resultaten från undersökningen³. Rapporten är strukturerad utifrån tematiska områden som knyter an till enkätens utformning. I korthet presenterar vi resultat om bilden av Göteborg, lokala medier, boende, tillit, demokrati och politik. Appendix I listar de folkhälsoområden som används i flera analyser i rapporten.

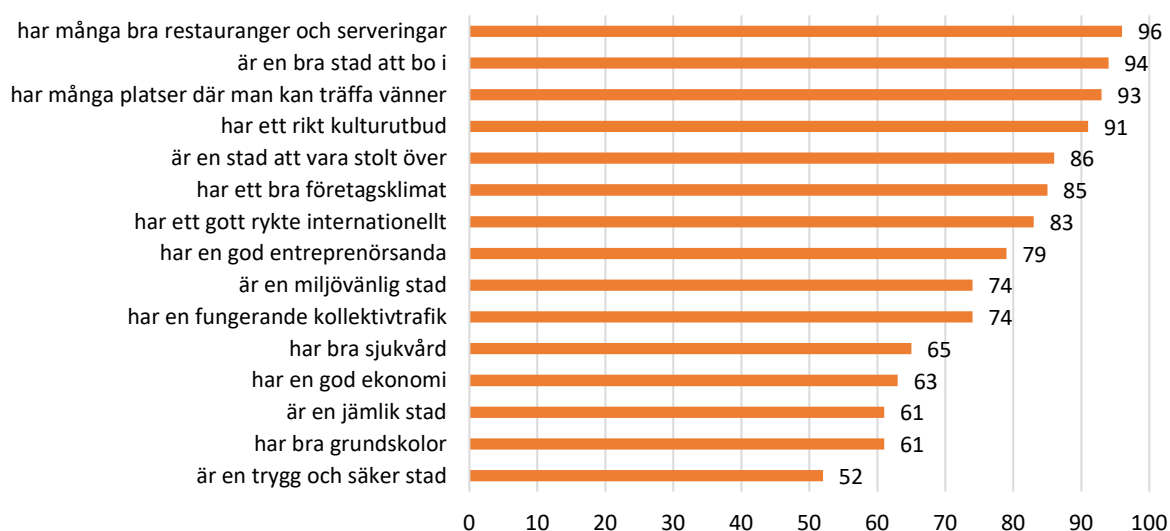
² Elias Markstedt (2014) Representativitet och viktning. SOM-rapport 2014:20, SOM-institutet, Göteborgs universitet.

³ Resultat från SOM-undersökningen i Göteborg 2016 finns också redovisade i fyra tabellrapporter: Annerstedt & Solevid (2017a). Jubileumssatsningarna. SOM-rapport nr. 12; Annerstedt & Solevid (2017b). Evenemangskonsumtion. SOM-rapport nr. 13; Annerstedt & Solevid (2017c). Demokrati och delaktighet. SOM-rapport nr. 14; Annerstedt & Solevid (2017d). Entreprenörsanda. SOM-rapport nr. 15

2 Bilden av Göteborg

Hur invånare bedömer sin stad är ett explicit mått på en stads attraktionskraft. Tidigare forskning har visat hur en rad olika aspekter som lönenivåer, arbetstillfällen, bostadskvalitet, tillgång till offentlig service, kultur, miljö, parker och rekreation, trygghet, kollektivtrafik restauranger och nattliv alla påverkar hur nöjda invånare är med en stad (se Florida, Mellander & Stolarick, 2011 för en översikt av forskningen). Vidare innebär en attraktiv stad att fler vill bo kvar och flytta till staden. Hur ser göteborgarna på sin egen stad? I en introducerande del av SOM-undersökningen i Göteborg fick respondenterna ta ställning till en rad påståenden om staden de bor i. Frågebatteriet är inspirerat av den internationella forskningen om vad som kännetecknar den goda staden (Florida, Mellander & Stolarick, 2011: 37) och har även ingått i förstudier till SOM-undersökningen i Göteborg (Markstedt, 2015). Figuren nedan redovisar utfallet som tyder på relativt goda bedömningar. För samtliga påståenden har över hälften svarat att påståendet är "helt" eller "delvis" riktigt. Mest positiva bedömningar, där över 90 procent av de svarande instämmer, är det finns bra restauranger och serveringar, att Göteborg är en bra stad att bo i, att det finns många platser att träffa vänner på samt att staden har ett rikt kulturutbud. Vidare anser 86 procent av de svarande att Göteborg är en stad att vara stolt över.

Figur 1 Påståenden om Göteborg, andel helt eller delvis riktigt, 2016 (procent)

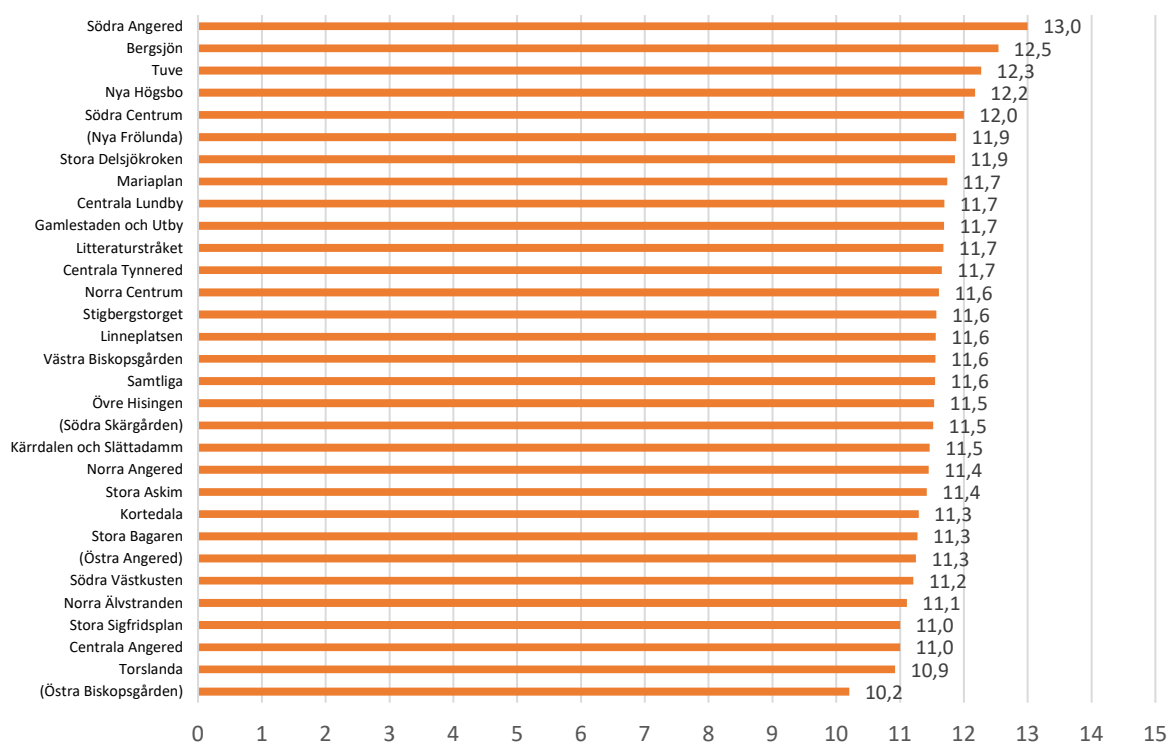
Kommentar: Frågan lyder: 'Här följer några påståenden om Göteborg som stad. Markera för varje påstående det svar som ligger närmast din egen uppfattning'. Svartalternativen är 'helt riktigt', 'delvis riktigt', 'delvis felaktigt' och 'helt felaktigt'. Figuren visar andelen som svarat 'helt' eller 'delvis' riktigt. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

Den lägsta graden av bifall får påståendet "Göteborg är en trygg och säker stad" där 52 anser att påståendet är helt eller delvis riktigt. Det finns även en lokal variation när det gäller uppfattningar om Göteborg som en trygg och säker stad och om svaren analyseras efter folkhälsoområden är boende i Torslanda (31, n=171), Kärrdalen och Slättadam (33, n=52) och Kortedala (47%, n=75) minst benägna att hålla med om att Göteborg är en trygg och säker stad,

medan boende i Södra Centrum (59%, n=249), Stigbergstorget (65%, n=275) och Bergsjön (68%, n=60) är mest benägna att hålla med⁴.

Ett sätt att enklare skapa sig en undersöka bilden av Göteborg som stad är att skapa ett index där de enskilda frågorna slås samman. På detta sätt kan vi ge en bild av synen på Göteborg som stad på en mer övergripande nivå. Över 75 procent av respondenterna undersökningen i svarade helt eller delvis riktigt på mer än 10 av de 15 påståendena om Göteborg som stad. Figuren nedan redovisar också utfallet på ett sådant stadsindex i Göteborgs 30 folkhälsoområden. Analysen på folkhälsoområdesnivå visar på en relativt liten variation och det finns inte heller något tydligt mönster att boende i mer eller mindre resursstarka områden gör olika bedömningar. Bedömningarna av Göteborg som stad är allra mest positiv bland boende i Södra Angered, Bergsjön, Tuve, Nya Högsbo och Södra Centrum.

Figur 2 Nöjd med Göteborg, index 0-15 i folkhälsoområden, 2016 (medelvärde)

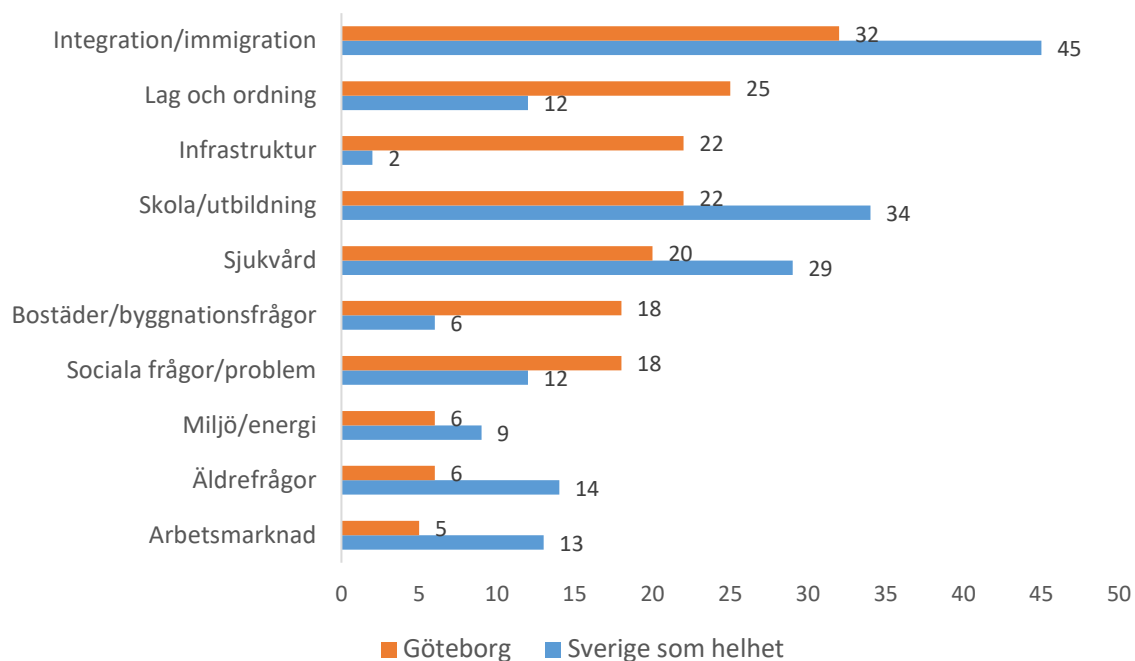
Kommentar: Figuren visar utfallet på ett index där de som svarat helt/delvis riktigt har fått värdet 1 på respektive frågorna. Det additiva indexet slår samman samtliga 15 frågor/påståenden om Göteborg och går från 0 till 15. Exempel: En svarsperon som kryssat helt/delvis felaktigt på 7 frågor och helt/delvis felaktigt på 13 frågor får värdet 7 i det additiva indexet. Figuren redovisar medelvärdena efter folkhälsoområden. Områden inom parentes består av under 50 svarspersoner. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

⁴ Av de folkhälsoområden som har fler än 50 svarspersoner.

2.1 Medborgarnas viktigaste frågor i Göteborg

Vilka frågor eller problem som upplevs som viktigast ger en tydlig indikator på vilka politiska frågor som dominerar medborgarnas dagordningar. Ju viktigare en fråga anses vara, desto större roll kan den antas spela vid bedömningar av politik och för val av parti i samband med allmänna val. Medborgarnas dagordning är också starkt påverkad av vad media rapporterar om och hur media rapporterar om olika frågor (Strömbäck, 2014). Deltagarna i Göteborg gavs i undersökningen möjligheten att få ta ställning till vilka samhällsproblem de anser vara viktigast i sin stad. De svarande fick nämna högst tre samhällsproblem i en öppen fråga. Figur 3 visar att kategorin integration/immigration toppar den lokala dagordningen och nämns av en tredjedel av de svarande. På andra plats hamnar frågor som har med lag och ordning att göra. Denna kategori nämns av en fjärdedel av de svarande. På delad tredjeplats hamnar infrastruktur (22) och skola/utbildning (22), tätt följt av sjukvård (20). Det går även att se tydliga skillnader från de svarande i den nationella SOM-undersökningen som baseras på ett riksrepresentativt urval. Integration och immigration toppar förvisso i båda undersökningarna, men nämns av en lägre andel i Göteborg. Lag och ordning nämns av en betydligt större andel i Göteborg än i riket som helhet. På samma sätt förekommer infrastruktur i betydligt högre grad bland göteborgarnas viktigaste samhällsproblem jämfört med hela Sverige. Sammantaget byter lag och ordning och infrastruktur plats med skola/utbildning och sjukvård när göteborgarna bedömer vilka samhällsproblem som är viktigast i jämförelse med den nationella dagordningen.

Figur 3 Viktigaste samhällsfrågorna i Göteborg och i Sverige, 2016 (procent)

Kommentar: Frågan lyder: "Vilken eller vilka frågor eller samhällsproblem tycker du är viktigast i Göteborg idag" Frågan är öppen utan svarsalternativ. Procentbasen utgörs av samtliga svarande. Respondenterna ombads att ange högst tre frågor/samhällsproblem. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016 och den nationella SOM-undersökningen 2016.

3 Lokala medier

En del av SOM-undersökningen i Göteborg riktade in sig på att undersöka invånarnas intresse för och konsumtion av lokala nyhetsmedier. Från tidigare forskning vet vi att lokala medier har en stor betydelse för den lokala identiteten och för den lokala demokratin. Lokal journalistik bidrar till att öka invånarnas kännedom om lokal politik och deras förmåga att ta ställning i lokalpolitiska frågor (Ohlsson m.fl. 2015) och har även visat sig öka människors politiska deltagande (Nielsen 2015). Det finns också samband mellan graden av anknytning till lokalsamhället och konsumtion av lokal journalistik (Bergström 2012).

3.1 Intresse för nyheter

En av frågorna i 2016 års SOM-undersökning i Göteborg handlar om intresse för nyheter på olika geografiska nivåer, oavsett hur man tar del av dessa nyheter. Tidigare forskning har visat att nyhetsintresset minskar när det geografiska avståndet ökar (Arkhede och Ohlsson 2015). Resultaten från SOM-undersökningen i Göteborg visar dock på ett mindre tydligt resultat (tabell 1). Ungefär hälften av de svarande uppger att de är mycket intresserade av nyheter om Göteborg respektive av nyheter om Sverige. Jämförelsevis är det en betydligt lägre andel som uppger att de är mycket intresserade av nyheter från andra länder, ett resultat som är i linje med att intresset avtar med ökat geografiskt avstånd. Vidare är hyperlokala nyheter, definierat som nyheter om stadsdelen där du bor, något mindre intressant än nyheter från Göteborg i vidare bemärkelse. Intresset för nyheter ökar således inte i takt med att det geografiska avståndet minskar.

Tabell 1 Intresse för nyheter, 2016 (procent)

	Mycket intresserad	Ganska intresserad	Inte särskilt intresserad	Inte alls intresserad	Summa	Antal svar
Den stadsdel där du bor	47	39	12	2	100	3 280
Göteborg	51	43	5	1	100	3 328
Sverige	47	47	5	1	100	3 272
Andra länder	33	54	11	2	100	3 239

Kommentar: Frågan lyder: 'Hur intresserad är du av nyheter som handlar om:'. Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

3.2 Konsumtion av nyheter från Göteborg

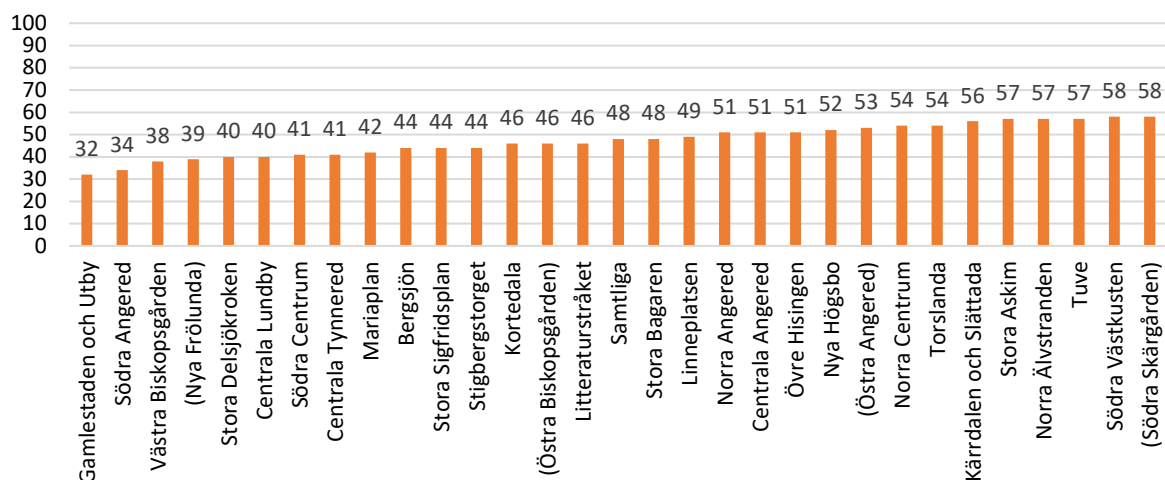
Traditionella lokala nyhetsmedier har betydelse för medborgarnas kännedom om lokala politiska frågor och aktörer (Ohlsson m.fl. 2015). SOM-undersökningen 2016 undersökte göteborgarnas konsumtion av lokala nyheter. Mest spridda i befolkningen är Sveriges Television där två tredjedelar eller 65 procent tar del av lokala nyheter minst tre dagar i veckan. Göteborgs-Posten och Sveriges Radio når omkring hälften av invånarna – 53 respektive 47 procent – på regelbunden basis oavsett plattform. Runt 35 procent av Göteborgarna uppger att de använder Facebook för att ta del av lokala nyheter. En betydligt mindre andel – 9 respektive 5 procent – tar regelbundet del av lokala nyheter i Metro och GT.

Tabell 2 Lokal nyhetskonsumtion i olika medier 2016 (procent)

	Dagligen	5-6 dagar/v	3-4 dagar/v	1-2 dagar/v	Mer sällan	Aldrig	Summa	Antal svar
Göteborgs-Posten	37	7	9	13	18	16	100	3 443
GT	5	2	4	7	30	52	100	3 449
Metro	9	5	9	16	37	24	100	3 447
Sveriges Radio	27	9	11	13	21	19	100	3 445
Sveriges Television	40	11	14	12	13	10	100	3 444
Facebook (ex. lokala grupper)	22	6	7	8	16	41	100	3 455

Kommentar: Frågan lyder: 'Hur ofta brukar du ta del av lokala nyheter från följande medier?'. Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

Ett tydligt mönster är att nyhetskonsumtionen skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper. I gruppen 16-29 år tar 36 procent del av lokala nyheter i Göteborgs-Posten minst tre gånger i veckan. Motsvarande andel i åldersgruppen 65-85 år är 66 procent. Över 90 procent av den äldsta gruppen tar del av lokala nyheter i Sveriges Television minst tre gånger i veckan medan motsvarande andel i den yngsta åldersgruppen är 37 procent. Den enda kategorin där den yngsta åldersgruppen står för en högre nyhetskonsumtion är Facebook (52 procent). Ohlsson, Shehata och Wadbring (2015) har tidigare visat hur Göteborg som stad präglas av stora klyftor när det gäller exponeringen för lokala nyhetsmedier. Figur 4 visar regelbunden nyhetskonsumtion i olika folkhälsoområden. Med regelbunden nyhetskonsumtion avses andelen som tar del av minst tre olika medier minst tre gånger i veckan. Figuren visar att ungefär en tredjedel kan definieras som regelbundna nyhetskonsumenter i områden som Gamlestaden och Utby, Södra Angered och Västra Biskopsgården medan närmare 60 procent av de boende i Stora Askim, Norra Älvstranden, Tuve och Södra Västkusten är regelbundna nyhetskonsumenter. Det finns alltså skillnader i konsumtion av lokala nyhetsmedier mellan olika områden i staden.

Figur 4 Regelbunden konsumtion av lokala nyhetsmedier efter folkhälsoområden, 2016 (procent)

Kommentar: Figuren visar andelen som tagit del av minst tre nyhetsmedier av de som redovisas i tabell 2 minst tre gånger i veckan. Områden inom parentes består av under 50 svarspersoner. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

4 Boende och boendeområde

Ett tema i SOM-undersökningen i Göteborg var boende och boendemiljö. Som vi redogjort för tidigare i denna rapport är boende och boendemiljö en viktig del i en stads attraktionskraft. Tabell 3 visar hur stor andel som övervägt att flytta från området där de bor respektive skulle rekommendera andra att flytta till Göteborg. Av de som svarat på frågan är det 34 procent som övervägt att flytta från sitt område under de senaste 12 månaderna.

Tabell 3 Flytta från och flytta till, 2016 (procent)

Har du under de senaste 12 månaderna övervägt att flytta från det område där du bor?	
Ja	34
Nej	64
Antal svar	3 398

Skulle du rekommendera andra att flytta till Göteborg?	
Ja	75
Nej	6
Vet ej	19
Antal svar	3 402

Kommentar: Frågeformuleringen framgår i tabellen. Procentbasen utgörs av de som besvarat frågan. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

Sett till folkhälsoområde återfinns den största andelen som övervägt att flytta i Västra Biskopsgården (60%, n=70), Kortedala (49, n=77), Centrala Tynnered (48, n=80) och Bergsjön (44, n=61). Lägst andel som överväger att flytta finner vi i Torslanda (19, n=172), Stora Askim (19, n=154), Tuve (20, n=55) och Norra Älvstranden (22, n=93).⁵ Tre fjärdedelar av de svarande skulle rekommendera andra att flytta till Göteborg. Svarspersonerna fick även ta ställning till en rad påståenden om sitt boendeområde. Resultaten visar att en stor majoritet – 93 procent – är nöjda med sitt nuvarande boende. Vidare anser en majoritet av de svarande att storleken på boendet motsvarar det egna behovet. Samtidigt instämmer 50 procent i påståendet att kostnaden för det egna boendet är för hög. Slutligen kan vi även konstatera att göteborgarna har märkt av att det råder en bostadsbrist – över 80 procent instämmer helt eller delvis i påståendet att det är svårt att hitta en bostad i det egna boendeområdet.

Tabell 4 I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden om ditt boende? (procent)

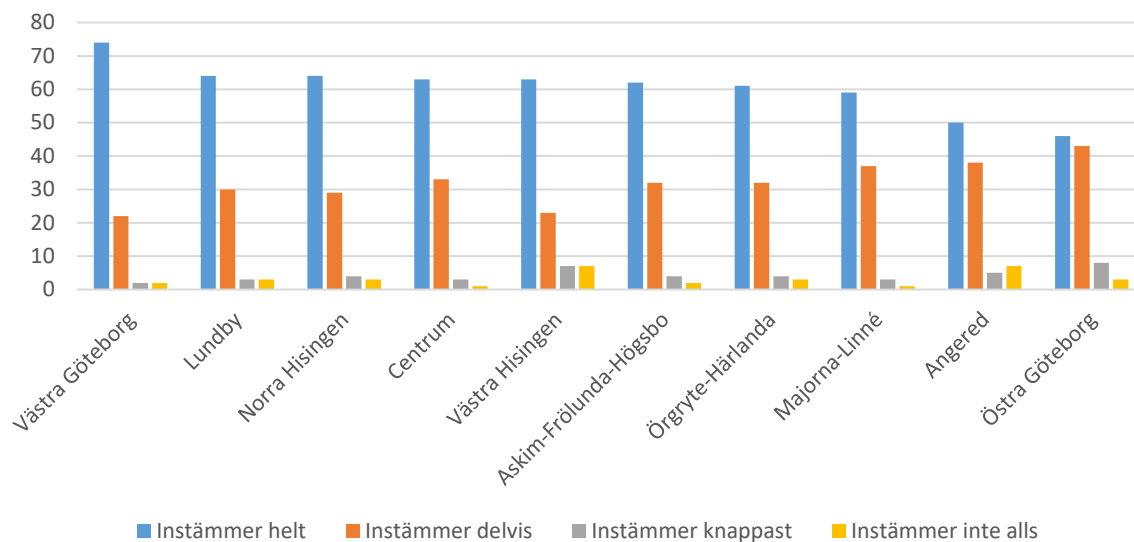
	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer knappast	Instämmer inte alls	Summa	Antal svar
Jag är nöjd med mitt nuvarande boende	61	32	4	3	100	3 397
Det är svårt att hitta en bostad i området där jag bor	51	31	9	3	100	3 121
Storleken på mitt boende motsvarar mina behov	58	29	8	5	100	3 324
Kostnaden för mitt boende är för hög	18	32	29	21	100	3 296

Kommentar: Frågan lyder: 'I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden om ditt boende?'. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

⁵ Avser de folkhälsoområden som har fler än 50 svarspersoner.

Det går inte att urskilja några dramatiska skillnader i bedömningar på stadsdelsnivå. Figur 5 visar inställningen till påståendet ”Jag är nöjd med mitt nuvarande boende”. Störst andel som instämmer helt återfinns i Västra Göteborg. Samtidigt visar resultaten att en stor majoritet instämmer helt eller delvis oavsett stadsdel.

Figur 5 ”Jag är nöjd med mitt nuvarande boende”, efter stadsdel 2016 (procent)

Kommentar: Kommentar: Frågan lyder: 'I vilken utsträckning instämmer du i följande påståenden om ditt boende?'. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

I rapporten ”Demokrati och delaktighet i Göteborg”⁶ redovisas ytterligare resultat om hur göteborgarna ser på sitt eget boendeområde. I rapporten framgår bland annat att de flesta håller med om att det finns människor som är beredda att ställa upp om en behöver hjälp med något, men även att en stor andel – 46 procent – endast känner några få människor i sitt eget bostadsområde. 38 procent av de svarande pratar ofta med sina grannar om sådant som händer i bostadsområdet, men 37 procent gör inte det. En minoritet – 31 procent – håller med om påståendet att det finns en stor samhörighet i bostadsområdet. Det går även att urskilja skillnader i resultaten för olika grupper. I regel tycks de som är äldre, uppvuxna i Sverige och som äger sin egen bostad ge mer positiva bedömningar av sitt eget boendeområde.

⁶ Annerstedt & Solevid (2017), SOM-rapport 2017:14, SOM-institutet, Göteborgs universitet.

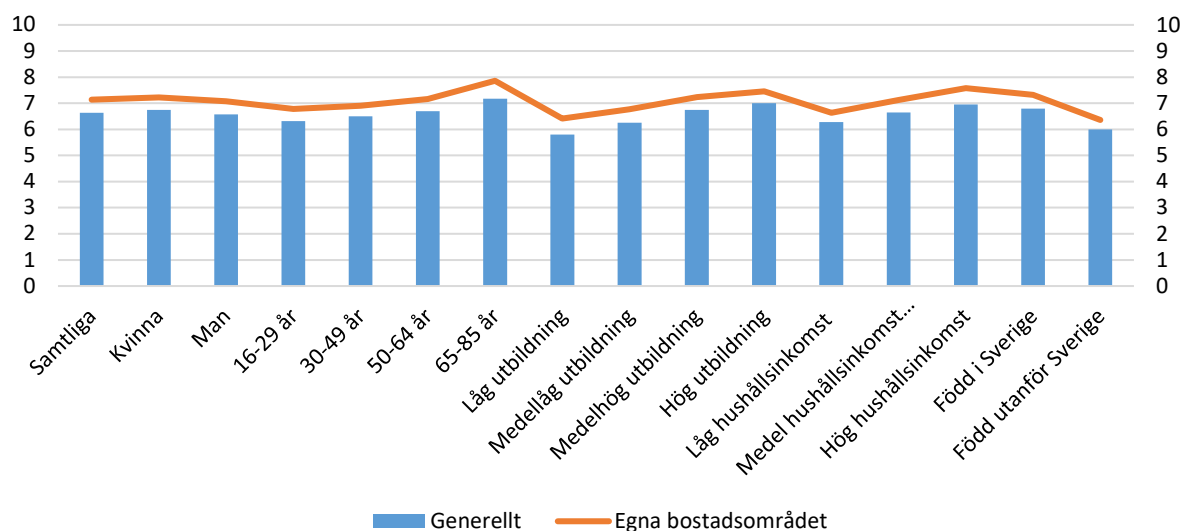
5 Mellanmänsklig tillit

Hög mellanmänsklig tillit – eller, som det också benämns - social tillit, är en central tillgång för ett samhälle. En hög mellanmänsklig tillit verkar likt ett smörjmedel i ett välfungerande samhälle. Både sociala och ekonomiska utbyten kommer lättare och oftare till stånd om båda parter uppfattar varandra som pålitliga. När vi uppfattar människor som pålitliga är det enklare att fatta effektiva beslut (Holmberg och Rothstein 2016). En hög mellanmänsklig tillit bidrar även till samhällets förmåga att producera kollektiva nyttigheter som i regel betalas via skattsedel, till exempel infrastruktur, rättssamhälle och generella socialförsäkringar. Om medborgarna inte litar på att de flesta andra drar sitt strå till stacken, att de låter bli att betala sina skatter, eller överutnyttjar eller missbrukar kollektiva nyttigheter, kommer det inte gå att finansiera dessa system (Dahlström m.fl. 2013).

SOM-undersökningen i Göteborg har mätt i vilken grad befolkningen i Göteborg anser att det går att lita på människor. Två mätinstrument användes. Den första avser den sociala tilliten mer allmänt och lyder ”I vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?”. Den andra frågan anknyter till det egna bostadsområdet och lyder ”I vilken utsträckning går det att lita på människor i det område där du bor?”. Den elvagrada svarsskalan går från 0 (lägst tillit) till 10 (högst tillit). Resultaten visar på höga nivåer av tillit. Medelvärde för tillit i allmänhet är 6,6 medan tilliten i boendeområdet är något högre – 7,0. Resultaten ligger i linje med tidigare resultat från SOM-undersökningarna som visat att människor i Sverige är mycket tillitsfulla (Holmberg och Rothstein 2016; Arkhede och Oscarsson 2016).

Vi vet även att den mellanmänskliga tilliten varierar mellan olika grupper (Holmberg och Rothstein 2015). Ett normativt ideal är givetvis att den är så jämnt fördelad som möjligt – fördelarna med en hög mellanmänsklig tillit minskar om det i samhället finns mindre grupper med en klart lägre tillit. Figur 6 visar resultaten av en modell som förutsäger var på skalan olika grupper placerar sig.

Figur 6 Mellanmänsklig tillit generellt och i egna bostadsområdet, efter bakgrundsfaktorer 2016 (predicerade värden)

Kommentar: Frågan lyder: ' Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?' samt 'I vilken utsträckning anser du att det går att lita på människor i det område där du bor?'. Skalan går från 0 (=det går inte att lita på människor i allmänhet) och 10 (=det går att lita på människor i allmänhet). De predicerade värdena är uträknade från en regressionsanalys (OLS) med tillit som beroende variabel. Regressionsmodellen är multivariat och inkluderar flera oberoende variabler: kön, ålder (dummyvariabler, 30-49 år/50-65 år/65-85 år, 16-29 år referenskategori), utbildning (dummyvariabler, medellåg/medelhög/hög, låg som referenskategori), uppväxtområde (dummyvariabel, uppvuxen i Sverige/uppvuxen utanför Sverige som referenskategori), hushållsinkomst (dummyvariabler, 301 000-700 000/över 700 000 kr, under 301 000 kr som referenskategori). **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

Modellen tar hänsyn till att de olika faktorerna utövar inflytande på varandra. Resultaten visar på relativt små skillnader mellan grupper. Den äldsta åldersgruppen (65-85 år) har något högre tillitsnivå jämfört med den yngsta (16-29 år). På samma sätt ökar den mellanmänskliga tilliten med utbildningsnivå, där de högutbildade uttrycker en högre grad av mellanmänsklig tillit än lågutbildade. Människor födda utomlands har en lägre grad av mellanmänsklig tillit än människor födda i Sverige, även under kontroll för utbildning och hushållsinkomst.

Figur 6 visar även hur de två frågeställningarna följer varandra mycket tätt – mönstret för tillit i allmänhet och tillit i boendeområdet är slående lika. Däremot kvarstår resultatet i samtliga grupper att tilliten är högre till personer i det egna området än till människor i allmänhet.

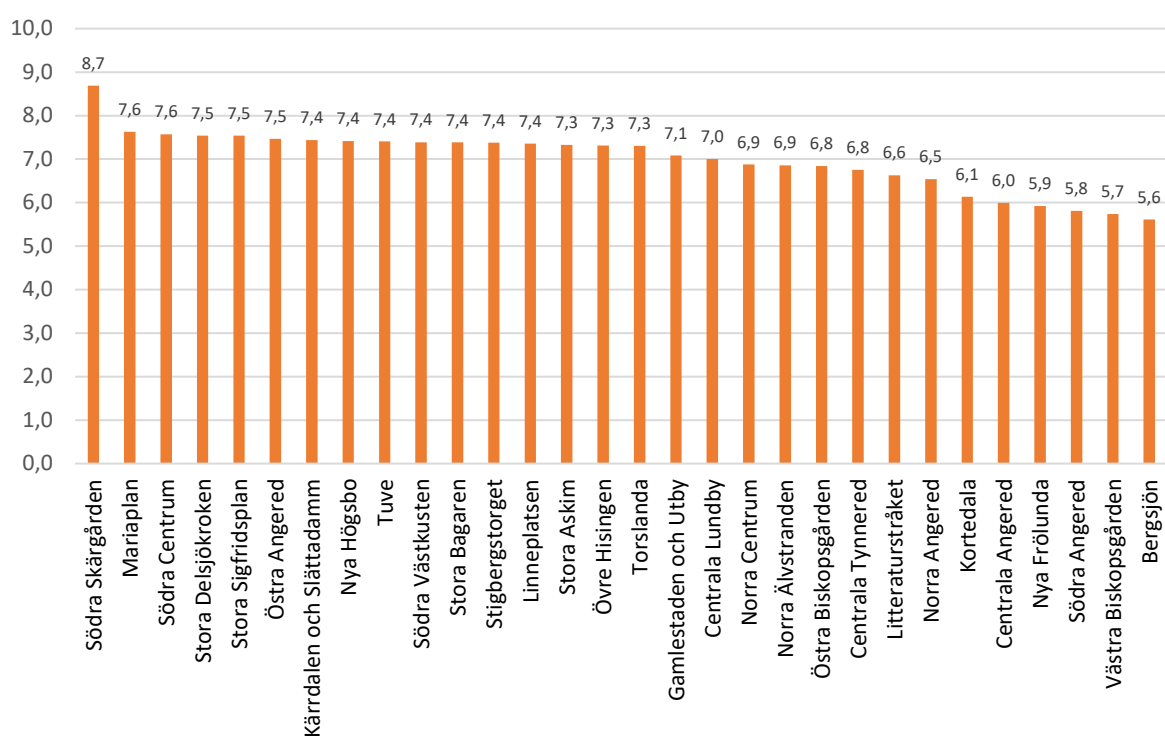
En intressant frågeställning är huruvida tilliten påverkas av människans omgivning. Påverkas graden av tillit av vilket område du bor i, oavsett socioekonomiska eller demografiska egenskaper hos individen själv? Ett första sätt att undersöka det är att ta reda på hur stor andel av *variationen* av tillit som kan förklaras av att individer bor i olika områden i Göteborg. Här visar analysen⁷ att en mycket liten del av den generella mellanmänskliga tilliten – 6 procent – kan förklaras av boendeområde, här definierat som de trettio folkhälsoområdena. För tilliten till människor i det egna boendeområdet är förklaringsvärdet betydligt högre – 19 procent. Om

⁷ Det mått som används för skattningen är intraklasskorrelationskoefficienten.

vi vill hitta förklaringar till tillit i boendeområdet kan det således vara värt att titta närmare på var människor är bosatta i staden.

Figur 7 visar tillit till människor i det egna bostadsområde, uppdelat på olika folkhälsoområden. Figuren baseras på en modell som återigen är kontrollerad för bakgrundsfaktorerna kön, ålder, utbildning, inkomst och uppväxtområde. Resultaten visar att det finns en viss variation mellan folkhälsoområdena även efter vi tar hänsyn till ovanstående nämnda faktorer. Det är, allt annat lika, högst tillit till människor i det egna bostadsområdet bland boende i Södra Skärgården, Mariaplan och Södra Centrum och lägst tillit bland boende i Nya Frölunda, Södra Angered, Västra Biskopsgården och Bergsjön. Sammanfattningsvis visar resultatet att när vi bedömer hur tillitsfulla vi är tar vi hänsyn till den kontext vi befinner oss i.

Figur 7 Tillit till människor i egna bostadsområdet, efter folkhälsoområde, 2016 (predicerade värden)

Kommentar: Frågan lyder: ' Enligt din mening, i vilken utsträckning går det att lita på människor i allmänhet?' samt 'I vilken utsträckning anser du att det går att lita på människor i det område där du bor?'. Skalan går från 0 (=det går inte att lita på människor i allmänhet) och 10 (=det går att lita på människor i allmänhet). De predicerade värdena är uträknade från en regressionsanalys (OLS) med tillit som beroende variabel och folkhälsoområde som oberoende variabel. Kontrollvariabler är kön, ålder (dummyvariabler, 30-49 år/50-65 år/65-85 år, 16-29 år referenskategori), utbildning (dummyvariabler, medellåg/medelhög/hög, låg som referenskategori), uppväxtområde (dummyvariabel, uppvuxen i Sverige/uppvuxen utanför Sverige som referenskategori), hushållsinkomst (dummyvariabler, 301 000-700 000/över 700 000 kr, under 301 000 kr som referenskategori). **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

6 Demokrati och inflytande

Att medborgarna är nöjda med hur demokratin fungerar, att de har förtroende för sina folkvalda politiker och att de deltar i politiken betraktas ofta som indikatorer på demokratin hälsotillstånd. För att ge en fördjupad bild av göteborgarnas förhållande till demokratin ställde SOM-undersökningen i Göteborg 2016 flera frågor som mätte det generella systemstödet och deltagandet. Flera frågor handlade om mer specifikt stöd i form av kännedom och förtroende för folkvalda politiker. I rapporten "Demokrati och delaktighet i Göteborg" (Annerstedt och Solevid 2017) finns ytterligare resultat på temat.

6.1 Nöjd med demokratin

En nyckelindikator när vi talar om politiska attityder är inställningen till demokrati. För att fånga den attityden användes en klassisk frågeformulering som förekommit i SOM-undersökningarna så väl som i internationella komparativa studier i decennier; "Allmänt sett, hur nöjd är du med det sätt på vilket demokratin fungerar i:". Frågan nämner fyra nivåer. Resultaten visar att befolkningen i Göteborg är mer nöjda mer hur demokratin fungerar i Sverige i stort än i den egna kommunen eller den egna stadsdelen (tabell 5). Mönstret följer resultaten från den nationella SOM-undersökningen som i stort sett alltid visat att de svarande är mer nöjda med hur demokratin fungerar i Sverige i stort än i den egna kommunen (Erlingsson 2017). En majoritet – 67 procent – är mycket eller ganska nöjda med hur demokratin fungerar i Sverige. Motsvarande siffra för Göteborg Stad och stadsdelen är 57 respektive 63 procent. Från den västsvenska SOM-undersökningen vet vi också att göteborgarna är mindre nöjda med demokratin i kommunen jämfört med övriga västragötalänningar. Dessutom har bedömningarna av den kommunala demokratin i Göteborg blivit mindre positiva över tid. Det är också noterbart att det inte går att identifiera några så kallade valårseffekter på bedömningarna av demokratin i Göteborg. Medan bedömningarna av den kommunala demokratin blir mer positiv bland västragötalänningar under valåren 2010 och 2014 saknas motsvarande mönster bland göteborgare som svarat på den västsvenska SOM-undersökningen.

Tabell 5 Nöjd med demokratin, 2016 (procent)

	Mycket nöjd	Ganska nöjd	Inte särskilt nöjd	Inte alls nöjd	Summa	Antal svar	Balans- mått
Sverige	10	57	25	8	100	3 306	+34
Västra Götaland	5	56	30	9	100	3 209	+22
Göteborgs stad	6	51	30	13	100	3 259	+14
Stadsdelen där du bor	7	56	27	10	100	3 205	+26

Kommentar: Frågan lyder: 'Allmänt sett, hur nöjd är du med det sätt på vilket demokratin fungerar i?'. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga. Balansmålet visar andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska' nöjd minus andelen som svarat 'inte särskilt' eller 'inte alls' nöjd. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

Motsvarande mönster, att bedömningarna är mer positiva för den nationella nivån jämfört med den lokala, syns inte när göteborgarna får besvara frågan i vilken utsträckning de upplever sig kunna påverka politiska beslut. I SOM-rapporten "Demokrati och delaktighet i Göteborg" framgår det snarare att det inte finns några större skillnader i svarspersonernas uppfattning om sina påverkansmöjligheter på lokal respektive nationell nivå. Andelen som anser sig kunna påverka politiska beslut är genomgående låg, omkring 15 procent anser sig kunna påverka politiska beslut i Sverige, i Göteborg, respektive i stadsdelen.

6.3 Förtroende för politiker

En mer specifik indikator är förtroendet för våra folkvalda politiker. Att medborgarna har förtroende för sina valda politiker är en förutsättning för att det politiska systemet skall uppfattas som legitimt och som en fungerande demokrati. Resultaten visar att politikerförtroendet är relativt lågt och en större andel ger en negativ än en positiv bedömning. 35 procent har mycket eller ganska stort förtroende för politiker i Göteborg. Det finns även möjlighet att jämföra resultaten med de från den nationella SOM-undersökningen 2016. Erlingsson (2017) har kunnat visa på ett spretigt mönster för politikerförtroende på olika nivåer, där förtroendet ibland, men inte alltid har varit högre för rikspolitiker. Tabell 6 indikerar att det inte rör sig om några större skillnader i politikerförtroende när den svenska befolkningen tar ställning till politiker i allmänhet och när de göteborgska invånarna svarar om politiker i Göteborg. Politikerförtroendet är med andra ord inte lägre i Göteborg än i riket som helhet.

Tabell 6 Förtroende för politiker

	Mycket stort	Ganska stort	Ganska litet	Mycket litet	Summa	Antal svar	Balansmått
Göteborg	2	33	43	18	100	3 338	-30
Sverige ¹	2	35	47	16	100	3 154	-26

Kommentar: Frågan lyder: 'Hur stort förtroende har du för politiker i Göteborg?'. ¹ Raden visar en jämförelse med den nationella SOM-undersökningen där frågan löd 'Allmänt sett, hur stort förtroende har du för politiker?'. Balansmålet visar andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska' stort minus andelen som svarat 'ganska' eller 'mycket' litet. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016 och den nationella SOM-undersökningen 2016.

6.4 Bedömning av korruption

En växande mängd forskningslitteratur pekar på hur medborgarnas stöd för det demokratiska systemet är relaterat till den institutionella kvaliteten i kontexten de lever i. Individer som upplever att korruption är utbrett uppvisar även ett lägre förtroende för samhällets institutioner, är mindre nöjda med demokratin och tillskriver mindre legitimitet åt det politiska och demokratiska systemet (Seligson 2006). Ytterligare ett skäl att fokusera på uppfattningar om korruption är den onda spiral som riskerar att uppstå; om medborgare uppfattar att korruption är vanligt förekommande riskerar det att leda till ökad acceptans för korrupta beteenden (Persson, Rothstein & Teorell 2010). Eftersom Göteborg har varit föremål för flera korruptionsskandaler inkluderades frågor om korruptionsuppfattningar i SOM-undersökningen i Göteborg 2016. Tidigare SOM-undersökningar på nationell nivå har visat att

mycket få svenskar har en konkret erfarenhet av korruption. Samtidigt tenderar svenskarna att anse att korruptionen är relativt utbredd i vissa yrkesgrupper och att vissa branscher ses som relativt korrupta (Arkhede & Haring 2016).

Tabell 7 visar hur invånarna i Göteborg bedömer hur utbredd korruptionen är inom ett urval av yrkesgrupper i Göteborg. En stor andel, omkring en tredjedel, har svårt att ta ställning och svarar att de inte har någon uppfattning. Vidare visar medelvärdet att politiker bedöms som den yrkesgrupp inom vilken korruptionen är som mest utbredd, följt av offentliga tjänstemän.

Tabell 7 Bedömning av förekomsten av korruption i Göteborg, 2016 (procent och medelvärde)

	<u>Inte alls</u>				<u>I mycket stor utsträckning</u>			Ingen uppfattning	Summa procent	Antal svar	Medelvärde
	1	2	3	4	5	6	7				
Politiker	5	10	8	10	15	10	11	31	100	3 326	4,4
Offentliga tjänstemän	5	10	9	11	14	11	8	32	100	3 312	4,3
Företagare	4	8	11	14	14	10	7	32	100	3 312	4,2
Journalister	10	16	9	10	7	5	5	38	100	3 308	3,3

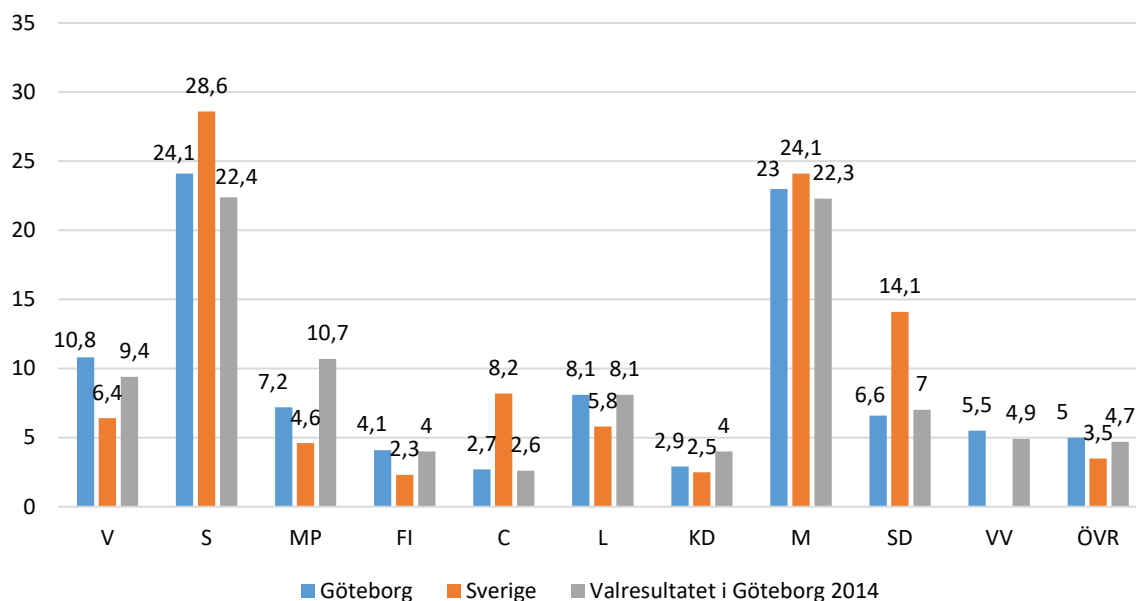
Kommentar: Frågan lyder: 'Enligt din bedömning, i vilken utsträckning är följande yrkesgrupper i Göteborg inblandade i någon typ av korruption?'. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

Tidigare nationella SOM-undersökningar ger oss möjlighet till viss jämförelse (se Arkhede och Holmberg 2016). Resultaten pekar på att den svenska befolkningen i sin helhet uppfattar att korruptionen är mindre utbredd bland politiker än de svarande i Göteborg – medelvärdet är 3,8 jämfört med 4,4 i Göteborg. Göteborgarna uppfattar även korruptionen som mer utbredd bland offentliga tjänstemän, här är medelvärdesskillnaden 0,6 jämfört med den nationella SOM-undersökningen. Här bör dock påpekas att jämförelsepunkten är ett år tillbaka i tiden för den nationella SOM-undersökningen.

6.5 Partisynpat

SOM-undersökningen i Göteborg 2016 är också en av få mätningar av göteborgarnas partisynpat. Eftersom det finns få opinionsmätningar av partiernas ställning i kommuner i allmänhet och Göteborg i synnerhet ger resultaten en bild av hur de lokala politiska vindarna blåser. Figur 8 nedan visar partisynpat hösten 2016 i Göteborg, jämfört med resultatet från den nationella undersökningen 2016 samt jämfört med valresultatet i Göteborg 2014. Det är viktigt i sammanhanget att påpeka att enkätfrågan i SOM-undersökningarna handlar om "bästa parti" och inte vilket parti du skulle rösta på om det var val idag.

Figur 8 Bästa parti, resultat från SOM-undersökningen i Göteborg 2016 jämfört med den nationella SOM-undersökningen 2016 respektive valresultatet till kommunfullmäktige, 2014 (procent)

Kommentar: Frågan lyder: Vilket parti tycker du bäst om i Sverige idag? **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016, den nationella SOM-undersökningen 2014 och Statistiska centralbyrån (www.scb.se).

Hösten 2016 var Socialdemokraterna (24,1 procent) och Moderaterna (23,0 procent) de partier som en störst andel svarande angav som bästa parti i Göteborg. I jämförelse med resultatet från den nationella SOM-undersökningen i Göteborg har Vänsterpartiet, Miljöpartiet, Feministiskt initiativ och Liberalerna en större andel sympatisörer jämfört med riket som helhet. Socialdemokraterna, Centerpartiet (som inte har representation i Göteborgs kommunfullmäktige) och Sverigedemokraterna har omvänt en större andel sympatisörer nationellt jämfört med i Göteborg.

I jämförelse med valresultatet för valet till kommunfullmäktige 2014 är huvudbudskapet att det är små opinionsförändringar. Vänsterpartiet och Socialdemokraterna har en något högre andel som anger respektive parti som bästa parti hösten 2016 jämfört med andelarna som röstade på respektive parti 2014. Feministiskt initiativs, Centerpartiets, Liberalernas, Moderaternas, Sverigedemokraternas respektive Vägvalets andel bästa parti 2016 är mycket nära respektive partis valresultat (skillnaderna är under 1 procentenhet). Den största förändringen mellan valet 2014 och hösten 2016 står Miljöpartiet för. Drygt 7 procent anger Miljöpartiet som bästa parti medan partiet fick 10,7 procent i valet 2016, Kristdemokraterna har också ett något lägre stöd jämfört med valresultatet 2014. Både Miljöpartiets och Kristdemokraternas minskade stöd är i linje med vad som framkom i nationella opinionsmätningar under hösten 2016 (SCB, 2016).

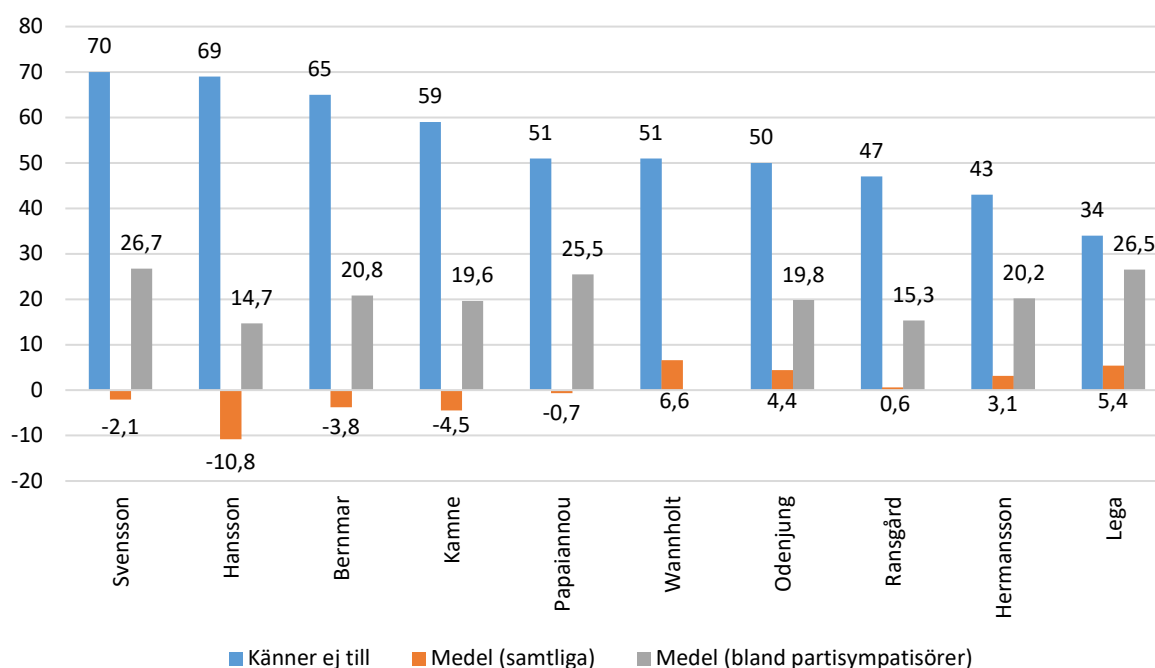
6.6 Politikerkännedom och bedömningar

En annan del av attityden till den demokratiska processen är vår kännedom om de förtroendevalda. Som vi redogjort för tidigare i rapporten bör medborgarna känna att de folkvalda politikerna är att lita på. Men den demokratiska processen blir mer verkningfull om

de förtroendevalde även är kända bland befolkningen. Ett viktigt skäl är att det personliga ansvarsutkrävandet möjliggörs. En okänd politiker är svår att ställa till svars och om vi vill kunna hålla enskilda politiker, och inte bara partier, ansvariga blir politikerkännedomen avgörande (Holmberg 2016).

Figur 9 visar bedömningarna av enskilda politiker samt hur kända de egentligen är. I enkäten fick deltagarna ta ställning till frågan "Var skulle du personligen vilja placera följande politiker i Göteborg på nedanstående skala". Skalan går från -5 till +5. Politikerna som valts ut är kommunalråd och/eller partiets gruppleddare i kommunfullmäktige eller motsvarande position. Figur 9 redovisar kännedom om politiker i procent och medelvärdet för bedömningarna där skalan har multiplicerats för att underlätta tolkning av resultaten. Skalan går från -50 till +50.

Figur 9 Kännedom om och bedömning av politiker i Göteborg, 2016 (procent)

Kommentar: Frågan lyder: 'Var skulle du personligen vilja placera följande politiker i Göteborg på nedanstående skala?'. Kännedom avser de som svarat att de ej känner till politikern och redovisas i procent. Medelvärde redovisas för samtliga och bland de som uppgivit att de sympatiserar med respektive parti. Medelvärdet baseras på de som känner till politikern och som har en uppfattning. Skalan går från -50 (ogillar starkt) till +50 (gillar starkt). **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

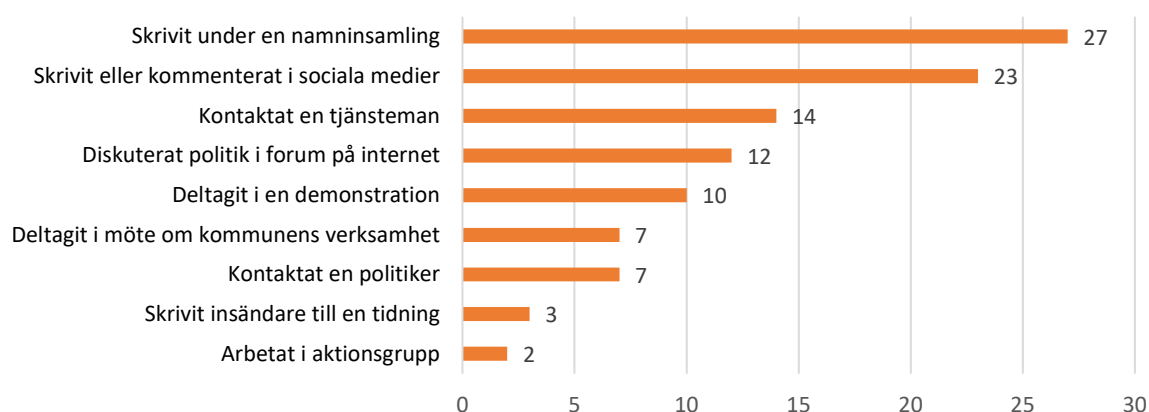
Figuren visar att en mycket stor andel inte känner till de enskilda politikerna; sju av tio lokalpolitiker är okända för 50 till 70 procent av de svarande. Mest okänd är Stina Svensson (FI), Lars Hansson (SD) och Daniel Bernmar (V). Bland de göteborgska lokalpolitikerna är David Lega den mest kända – cirka en tredjedel anger att personen är okänd vilket omvänt innebär att två tredjedelar av de svarande känner till Lega. På andra plats i kännedom kommer kommunstyrelsens ordförande, Ann-Sofie Hermansson (S). Jonas Ransgård (M), Helen Odenjung (L), Martin Wannholt (oberoende politiker vid mätillfället) och Theo Papaioannou (VV) som omkring hälften av de svarande känner till.

När det gäller ogillar-gillarbedömningar av politikerna är den första slutsatsen att ingen av dem är populär och detta är ett mönster vi känner igen från tidigare studier av lokal- och regionpolitiker i både Västra Götaland och Skåne. Minst populär är Lars Hansson (SD) följt av Ulf Kamne (MP), Daniel Bernmar (V), Stina Svensson (FI) och Theo Papaianou (VV). Dessa politiker har alla negativa siffror vilket betyder att fler ogillar än gillar. Av politikerna som hamnar på plussidan är Martin Wannholt (oberoende) den som får relativt bäst popularitetssiffror, om än blygsamma sådana, följt av David Lega (KD) och Helene Odenjung (L). En andra slutsats är att Göteborgspolitikerna, i likhet med andra politiker och partiföreträdare vi mätt i SOM-undersökningarna, är betydligt mer populära bland de egna partisympatisörerna än bland samtliga väljare. Mest populär hos de egna sympatisörerna är David Lega (26,5), följt av Stina Svensson (26,7) och Theo Papaianou (25,5).

6.7 Politiskt deltagande

En annan viktig demokratiindikator är i vilken utsträckning människor deltar politiskt. Åtminstone en miniminivå av politiskt engagemang och deltagande som en förutsättning för demokratins fungerande (Pateman 1970). Figur 10 visar andelen som på olika sätt agerat i en samhällelig eller politiskt fråga under de senaste 12 månaderna.

Figur 10 Politiskt deltagande under de senaste 12 månaderna, 2016 (procent)

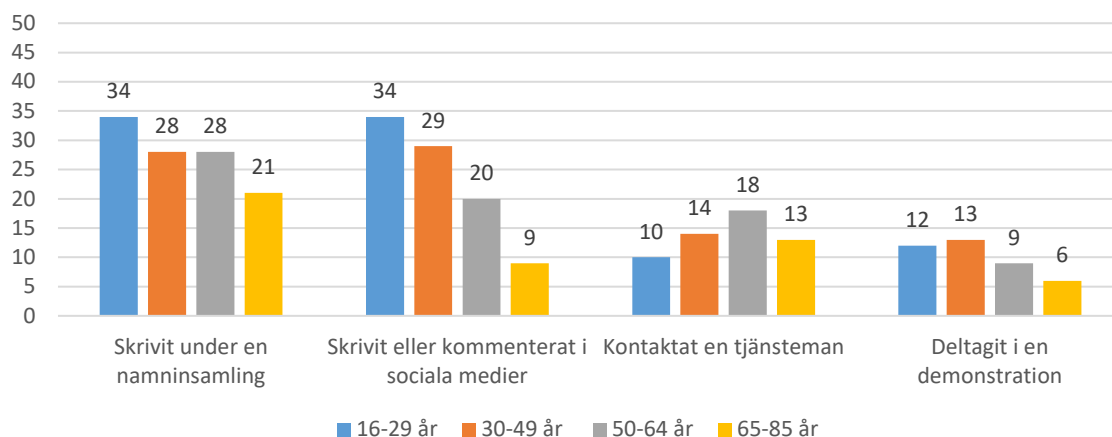
Kommentar: Frågan lyder: 'Det finns olika sätt att agera i samhälleliga och politiska frågor. Har du själv gjort någon av följande saker?'. Svartalternativen är; 'Ja, under de senaste 12 månaderna', 'Ja, för en längre tid sedan' samt 'Nej'. Figuren visar andelen som deltagit någon gång under de senaste 12 månaderna. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

Den vanligaste typen av politiskt deltagande bland invånarna i Göteborg är att skriva under en namninsamling där över en fjärdedel – 27 procent – har gjort det under det senaste året. Den näst vanligaste typen är skrivit eller kommenterat i sociala medier, följt av kontaktat en tjänsteman. 48 procent har på något sätt agerat enligt ovanstående alternativ de senaste 12 månaderna. Nivåerna av politiskt deltagande är helt i linje med vad som framkommit i till exempel den västsvenska SOM-undersökningen.

I rapporten "Demokrati och delaktighet i Göteborg" av Annerstedt och Solevid framgår det att det finns vissa skiljelinjer i göteborgarnas politiska deltagande. En sådan skiljelinje tycks vara

ålder, där den yngsta åldersgruppen (16-29 år) tycks vara den mest aktiva. Figur 11 visar politiskt deltagande i olika åldersgrupper och fördelat på de fyra vanligaste typerna av deltagande hos de svarande. Störst skillnad finner vi kategorin skrivit eller kommenterat sociala medier: 34 procent bland 16-29 år och endast 9 procent bland 65-85 år. Däremot uteblir mönstret att de yngsta är mest delaktiga för kategorin kontaktat en tjänsteman där istället den yngsta åldersgruppen står för lägst andel av deltagande.

Figur 11 Politiskt deltagande under de senaste 12 månaderna efter ålder, 2016 (procent)

Kommentar: Frågan lyder: 'Det finns olika sätt att agera i samhälleliga och politiska frågor. Har du själv gjort någon av följande saker?'. Svartalternativen är; 'Ja, under de senaste 12 månaderna', 'Ja, för en längre tid sedan' samt 'Nej'. Figuren visar andelen som deltagit någon gång under de senaste 12 månaderna. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

7 Lokala politiska förslag

SOM-undersökningen i Göteborg 2016 undersökte också medborgarnas inställning till en rad lokala politiska förslag. Fokus låg på beslutade eller diskuterade förslag och trafikåtgärder som varit tongivande i den lokala debatten under de senaste åren.

Tabell 8 redovisar de politiska förslag som hade en lokal betoning. Åsikterna kan studeras med hjälp av så kallade balansmått där andelen positiva vägs mot andelen negativa bland de som har en uppfattning. Studerar vi göteborgarnas åsikter, finner vi att dessa varierar ganska kraftigt. Fler är negativa till att bygga bostäder på Heden (-17), och något fler är negativa än positiva till att öppna *fler* flyktingboenden i Göteborg (-4). Studerar vi inställningen till att omfördela *mer* resurser från rika till fattiga stadsdelar i Göteborg finner vi dock en mycket positiv opinion (+44).

Tabell 8 Inställning till lokala förslag, 2016 (procent och balansmått)

	Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Summa	Antal svar	Balansmått
Bygga bostäder på Heden	13	16	25	20	26	100	3 283	-17
Öppna fler flyktingboenden i Göteborg	12	20	30	16	22	100	3 288	-6
Omfördela mer resurser från rika till fattiga stadsdelar i Göteborg	29	31	24	9	7	100	3 309	+44

Kommentar: Frågan lyder: 'Vilken är din åsikt om följande förslag?'. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga. Balansmättet visar andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska' bra förslag minus andelen som svarat 'ganska' eller 'mycket' dåligt förslag. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

Ett andra frågeinstrument mätte göteborgarnas åsikter om en rad föreslagna och beslutade trafikåtgärder. Även här varierar åsikterna kraftigt (tabell 9). Förslagen om ett dubbelspår för tåg mellan Göteborg och Borås, Marieholmstunneln samt en linbana över Göta älv åtnjuter samtliga positiva balansmått där en betydligt större andel svars personer anser förslaget vara mycket eller ganska bra jämfört med de som bedömer förslagen som ganska eller mycket dåliga. Opinionsen beträffande Västlänken och Trängselskatt i Göteborg är betydligt mer åsiktsintensiv och endast ett fåtal svarande anger att de inte har någon uppfattning i frågan. Västlänken har en tudelad opinion med en viss negativ övervikt (-8). Det är i sammanhanget värt att lyfta fram att 30 procent av de tillfrågade är mycket negativt inställda till Västlänken. Åsikterna om Trängselskatten är i jämförelse med Västlänken ännu mer negativa. Balansmättet mellan andel mycket/ganska bra förslag och ganska/mycket dåligt förslag är -19 och det är 38 procent av de svarande som uppger att de tycker Trängselskatten är en mycket dålig trafikåtgärd.

Tabell 9 Inställning till trafikåtgärder, 2016 (procent och balansmått)

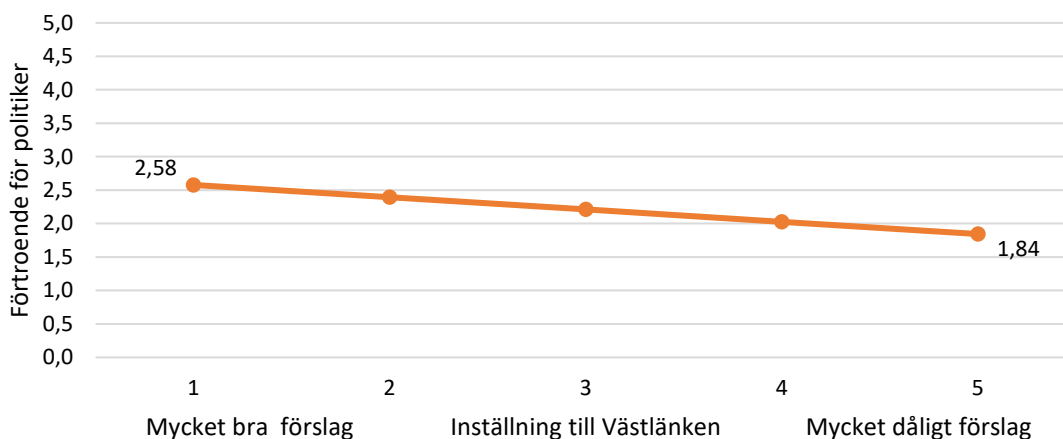
	Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Ingen uppfattning	Summa	Antal svar	Balansmått
Linbana över Göta älv	25	27	15	8	11	14	100	3 345	+40
Västlänken	14	22	12	13	30	9	100	3 344	-8
Marieholmstunneln	34	32	12	2	2	18	100	3 321	+73
Dubbelspår för tåg mellan Göteborg och Borås	33	31	12	2	2	20	100	3 334	+77
Trängselskatt i Göteborg	14	18	13	12	38	5	100	3 372	-19

Kommentar: Frågan lyder: 'Vilken är din åsikt om följande trafikåtgärder?'. Procentbasen utgörs av de som besvarat respektive delfråga. Balansmålet visar andelen som svarat 'mycket' eller 'ganska' bra förslag minus andelen som svarat 'ganska' eller 'mycket' dåligt förslag. **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

En intressant frågeställning är hur specifika attityder till lokala sakfrågor hör ihop med bredare uppfattningar om förtroende. Ibland fattar valda representanter beslut som går emot medborgarnas åsikter. En större och mer omdiskuterad fråga kräver att politikerna i efterhand lyckas övertyga medborgarna att beslutet är det rätta. Om de inte lyckas riskerar tilltron att komma i gungning. Tidigare forskning har kunnat visa hur personer som intog en negativ attityd till trängselskatten hade också ett lägre förtroende för de lokala politikerna (Johansson 2015). Figur 12 illustrerar sambandet mellan inställning till Västlänken, en fråga med stor åsiktsspridning i SOM-undersökningen i Göteborg 2016, och förtroendet för politiker i Göteborg. Modellen kontrollerar för vanliga förklaringsfaktorer så som ålder, utbildning och kön.

Det finns ett positivt samband mellan inställningen till Västlänken och förtroende för politiker i Göteborg. Ju sämre du tycker om Västlänken, desto lägre förtroende för politiker i Göteborg. Även under kontroll för faktorer som vi sedan tidigare vet bidrar till att förklara förtroende för politiker kvarstår den negativa förtroendeeffekten av att ha en negativ attityd till Västlänken.

Figur 12 Samband mellan åsikt om Västlänken och förtroende för politiker i Göteborg, 2016 (predicerade värden)

Kommentar: Frågan lyder: 'Vilken är din åsikt om följande trafikåtgärder?'. Skalan går från 1 (mycket bra förslag) och 5 (mycket dåligt förslag). De predicerade värdena är uträknade från en regressionsanalys (OLS) med åsikt om Västlänken som beroende variabel och förtroende för politiker i Göteborg som oberoende variabel. Kontrollvariabler är kön, ålder (dummyvariabler, 30-49 år/50-65 år/65-85 år, 16-29 år referenskategori), utbildning (dummyvariabler, medellåg/medelhög/hög, låg som referenskategori), uppväxtområde (dummyvariabel, uppvuxen i Sverige/uppvuxen utanför Sverige som referenskategori), hushållsinkomst (dummyvariabler, 301 000-700 000/över 700 000 kr, under 301 000 kr som referenskategori). **Källa:** SOM-undersökningen i Göteborg 2016.

8 Uppsummering

SOM-undersökningen i Göteborg 2016 utgör den första mätningen i vad som planeras bli en tidsserie. Genom att undersöka förändringar över tid med fokus på jubileumsåret 2021 får vi ett bättre kunskapsunderlag om lokala demografiska, politiska och mediala förhållanden. Med fler mätningar är det också enklare att sätta resultaten från 2016 års undersökning i ett sammanhang.

Sammanfattningsvis visar resultaten från 2016 års undersökning att Göteborg som stad överlag erhåller positiva bedömningar. Vidare bedöms frågor som har med integration/immigration, lag och ordning samt infrastruktur vara de viktigaste lokala samhällsfrågorna.

Det finns ett starkt intresse för lokala nyheter men den regelbundna lokala nyhetskonsumtionen varierar stort efter ålder och var i Göteborg man bor. Vidare visar resultaten att de flesta inte övervägt att flytta från det egna boendeområdet och att en stor majoritet rekommenderar andra att flytta till Göteborg. Göteborgarna uppfattar att det råder bostadsbrist och att bostäder är dyra samtidigt som de anser att den egna bostaden motsvarar de egna behoven.

Resultaten visar också att det finns stora skillnader i mellanmänsklig tillit mellan göteborgare i olika bostadsområden, och att skillnaderna står sig under kontroll för andra faktorer. Tillit till människor i det egna området är signifikant lägre i de mer resurssvaga bostadsområdena.

Det är inte lägre förtroende för lokala politiker i Göteborg än vad det är för politiker i allmänhet – i korthet är det negativ opinionsbalans såväl i SOM-undersökningen i Göteborg som i den nationella SOM-undersökningen 2016. Göteborgarna är mindre nöjda med den lokala demokratin jämfört med den svenska demokratin, men detta är ett mönster som återfinns även i den nationella undersökningen. Men göteborgarna är betydligt mindre nöjda med den lokala demokratin jämfört med andra västra götalänningar. I jämförelse med befolkningen som helhet uppfattar göteborgarna också en något högre grad av korruption bland politiker.

Trängselskatten och Västlänken är fortsatt impopulära infrastruktursatsningar medan den planerade Linbanan över Göta Älv har ett starkt opinionsstöd. Att vara negativt inställd till Västlänken innebär också ett betydligt lägre politiskt förtroende.

I vilken grad de resultat vi analyserat i den här rapporten står sig över tid eller förändras blir fokus i kommande analyser de närmaste åren. Föreliggande rapport har gett ett smakprov på den ämnesrikedom som finns i undersökningen och ytterligare analyser kommer behövas för att visa på likheter och skillnader såväl mellan olika befolkningsgrupper och bostadsområden som över tid.

Referenser

- Annerstedt & Solevid (2017a). Jubileumssatsningarna. SOM-rapport 2017:12, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Annerstedt & Solevid (2017b). Evenemangskonsumtion. SOM-rapport 2017:13, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Annerstedt & Solevid (2017c). Demokrati och deltagande i Göteborg. SOM-rapport 2017:14, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Annerstedt & Solevid (2017d). Entreprenörsanda. SOM-rapport 2017:15, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Arkhed, Sofia & Oscarsson, Henrik. Svenska demokratitrender. SOM-rapport 2017:28, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Arkhed, Sofia & Ohlsson, Jonas (2015). *Nyhetsintresse och nyhetskonsumention*. SOM-rapport 2015:33, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Arkhed, Sofia & Haring, Niklas (2016) Svenskarnas bild av korruptionen i Jonas Ohlsson, Henrik Oscarsson & Maria Solevid (red) *Ekvilibrum*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Bergström, Annika (2012) Nyhetsvanor med lokal anknytning. I Bergström, Annika (red) *Västsvensk vardag*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet. SOM-rapport nr 53.
- Dahlström, Carl, Johannes Lindvall & Bo Rothstein (2013). "Corruption, Bureaucratic Failure and Social Policy Priorities." *Political Studies* 61 (3):523-42.
- Erlingsson, Gissur Ó (2017) Svenskens sviktande kärlek till kommunnivån i Ulrika Andersson, Jonas Ohlsson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson (red) *Larmar och gör sig till*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Florida, Richard, Mellander, Charlotta & Kevin Stolarick (2011). "Beautiful places. The role of perceived community aesthetic beauty in community satisfaction". *Regional studies* 45 (1): 33-48.
- Holmberg, Sören & Rothstein, Bo (2016) Mellanmänsklig tillit bygger goda samhällen i Jonas Ohlsson, Henrik Oscarsson & Maria Solevid (red) *Ekvilibrum*. Göteborgs universitet: SOM-institutet
- Holmberg, Sören (2016) Vi vill ha kända och populära politiker i Annika Bergström & Niklas Haring (red) *Hållbarhetens horisont*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Holmberg, Sören & Rothstein, Bo (2015) Hög mellanmänsklig tillit i Sverige – men inte bland alla i Annika Bergström, Bengt Johansson, Henrik Oscarsson & Maria Oskarson (red) *Fragment*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Johansson, Folke (2015) Det oväntade utfallet av folkomröstningen i Annika Bergström & Jonas Ohlsson (red) *Alla dessa val*. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Markstedt, Elias (2014) Representativitet och viktning. SOM-rapport 2014:20, SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Markstedt, Elias (2015). *Community evaluation grid question test*. LORE project report 2015:1.
- Nielsen, Rasmus K. (2015). *Local journalism: The decline of newspapers and the rise of digital media*. London. New York: I.B. Tauris

- Ohlsson, Jonas, Shehata, Adam & Wadbring, Ingela (2015) Lokala nyheter och lokala opinioner i Annika Bergström & Jonas Ohlsson (red) Alla dessa val. Göteborgs universitet: SOM-institutet.
- Pateman, Carole. (1970). Participation and Democratic Theory. Cambridge University Press.
- Persson, Anna, Rothstein, Bo, Teorell, Jan (2010) The failure of Anti-Corruption Policies A Theoretical Mischaracterization of the Problem. QoG Working Paper Series. Gothenburg Univeristy: Quality of Government Institute.
- SCB (2016). Partisypatiundersökningen November 2016. https://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Demokrati/Partisypatier/Partisypatiundersokningen-PSU/12436/12443/Behallare-for-Press/411493/, nedladdad 2017-06-21-
- Seligson, Mitchell A (2006) The measurement and impact of corruption victimization: Survey evidence from Latin America. *World Development* 34(2): 381-404.
- Strömbäck, Jesper. (2014). Makt, medier och samhälle. En introduktion till politisk kommunikation. Lund: Studentlitteratur

Appendix I. Folkhälsoområden

Flera analyser använder indelningen folkhälsoområden. Denna områdesindelning rör sig mellan primärområde och stadsdelar. Göteborg är indelat i 30 folkhälsoområden som består av ett eller flera primärområden. Folkhälsoområdena skär inte över gränserna för stadsdelsnämnderna. Nedan redovisas fördelningen av svarande från SOM-undersökningen i Göteborg i de olika folkhälsoområdena.

Folkhälsoområde	Antal	Procent
Östra Angered	61	0.87
Norra Angered	170	2.43
Centrala Angered	115	1.64
Södra Angered	239	3.41
Bergsjön	202	2.88
Kortedala	195	2.78
Gamlestaden och Utby	208	2.97
Stora Delsjökroken	283	4.04
Stora Bagaren	394	5.63
Stora Sigfridsplan	124	1.77
Norra Centrum	358	5.11
Södra Centrum	480	6.85
Linneplatsen	293	4.18
Stigbergstorget	376	5.37
Mariaplan	198	2.83
Nya Högsbo	330	4.71
Nya Frölunda	91	1.30
Stora Askim	286	4.08
Södra Västkusten	386	5.51
Centrala Tynnered	203	2.90
Södra Skärgården	57	0.81
Torslanda	290	4.14
Västra Biskopsgården	244	3.48
Östra Biskopsgården	135	1.93
Kärrdalen och Slättadamm	117	1.67
Centrala Lundby	388	5.54
Norra Älvstranden	169	2.41
Litteraturstråket	306	4.37
Tuve	108	1.54
Övre Hisingen	189	2.70